

7
NAISTÖÖLINE

J A

NAISKOLHOOSNIK

№ 3 (82)

M Ä R T S

1 9 3 6

SISUKORD

	Lhk.
1. Rahvusvaheline kommunistlik naistepäev	1
2. Esirindlike karjakasvatajate nõupidamine partei ja valitsuse juhtidega	3
3. <i>Sl. Darja Mihailovna Taranenko</i> — kõne	4
4. Ma nägin Stalinit	5
5. <i>A. Goldberg</i> — Dusja Vinogradova päev	6
6. <i>Lilly Kanarbik</i> — Stahanovlik viispäevik	7
7. <i>Ilja Ehrenburg</i> — Lugu ühest emast	9
8. <i>Tiiu Hiemägi</i> — 8. märts Eesti türmis	15
9. Kapitalistlikudelt maadelt	16
1. Piinamised, vägistamised, tapmised	
2. Sõda Abessiinias	
10. <i>H. O.</i> — Hool ja armastus	17
11. Käsitöö	17

Kaanel: Lilli Tamman — Volossovo raioonist, Torossovo sovhoosist.

№ 3

(82)

NAISTÖÖLINE

JA

NAISKOLHOOSNIK

MÄRTS

1936

Rahvusvaheline kommunistlik naistepäev

Tänaseks naistöörahva pühaks, 26-ks rahvusvaheliseks kommunistlikuks naistepäevaks on Nõukogude Liidu töölisklass ja kolhoosiline talurahvas saavutanud määratusuuri võite. Kõikidel tööaladel on võimas tõus, hoogne kasv, mäkkeminek. Seda märkis eriti selgelt ära hiljuti ärapeetud NSV Liidu Kesktäidesaatekomitee teine istangjärk. Seltsimees *Molotov* oma aruandes ütles:

„Kui võtta meie riigi praegune sotsiaalne alus, siis vastab ta täielikult sellele tõsiasi-ale, et kogu riigi rahvamajandus on saanud sotsialistlikuks. Selles mõttes oleme meie klasside likvideerimise ülesande lahendanud.“

1935 aasta kokkuvõtted näitavad, et meie rahvamajandus on astunud uude, kiire kasvu tempode ajajärku, mida seltsimees *Stalin* juba teise viisaastaku algul ette nägi ja ära määras.

Rõõmu ja uhkustundega tutvunes iga aus töörahvapere liige meie rahvamajanduse edaspidise tõusu plaaniga, mille kinnitas Nõukogude Liidu Kesktäidesaatekomitee teine istangjärk. Selle plaani igas arvus on väljendatud sotsialismi võimsa tõusu rütm, meie heakäekäigu, rõõmsa ja jõuka elu hoog.

Kõigis neis võitudes kuulub naistöörahvale suur osa. Tööstuses, transpordil, põllumajanduses, teaduses, kunstis, kirjanduses — igalpool on meil näha ja tunda naisterahva tegevust, organiseerivat ja teostavat osa, igalpool näeme me tema aktiivsust ja töövaimustust, tema ennenägemata kangelaslikkust ning ääretut truudust kommunistidele.

Aga kui raske, kui piinarikas oli naisterahva saatus minevikus. Tööstuses, perekonnas, ühiskonnas — igalpool oli naisterahvas ori, mitmekordselt rõhutatud ja tähtsuseta inimene. Tema osaks oli kannatada, nutta, nõrkeda viletsusest ja näljast, ta pidi leppima ääretu surve ja hirvitustega.

Suur proletaarne revolutsioon, mis hävitas rõhumise ning vägivalda, mis lõpu tegi pimedusele ning mahajäänud olekule, tõstis töötava naisterahva au, kuulsuse ja kangelaslikkuse kiibile, andis temale kõik inimõigused, mida tal varem polnud ja seadis ta sotsialismi ehitajate võitlusridadesse. Nõukogude Liidu naishulkade südamed on täidetud nüüd rõõmu, õnne ja armastusega. Naistööliste ja naiskolhoosnikkude elu, samuti nagu kogu meie töörahva elu, on saanud helgeks, rikkalikuks, kultuurseks. „Kui tagasi vaatad, — kirjutasid vanad Leningradi naistööliste seltsimees *Stalin*ile möödunud aastal, — siis vaataksid nagu kõrgelt mäelt alla. Ja ei tahaks uskuda, et see meie eilane päev on, et me mustuses, viletsuses rõhututena elasime, meie, töölised, kes me nüüd nii suure ja rikka maa peremeesteks oleme saanud, töölised, kes me sinu juhatusel, seltsimees *Stalin*, maailma niisuguste tegudega ilustame, mida pole veel kuulnud.“

Nõukogude Liidu töötavaid naishulki ümbritseb partei ja valitsuse, isiklikult seltsimees *Stalini* suur hool. Lastekasvatuse organisatsioonide määratusuure võrgu organiseerimisega, ühiskondliku toitluse laiendamisega, kultuuritöö asutuste ikka suurema arendamisega ning nõukogude kaubanduse kasvuga on loodud kõige soodsamad tingimused naisterahva tööjõu laiendamiseks kasutamiseks valmistuses, tehnikas, kultuuri-, teaduse-, kunsti- jne töös.

Viimase viie aasta vältel on, näiteks, Leningradis naisterahvaste arv, kes rahvamajanduses tegevuses, kasvanud 253 tuhandelt kuni ligi 600 tuhandeni. Anisimovi nimelises vabrikus on 2 tuhat naistöölist, Kirovi tehases — 5 tuhat, „Skorohodis“ — 8,6 tuhat, „Punases Treugolnikus“ — 20 tuhat. Igalpool töötavad naisterahvad innukalt enda tööoskuse tõstmise alal, valdavad uuemat tehnikat, asuvad stahanovliku liikumise esiridades.

S. Jort E. A., Krasnogvardeiski raiooni kolhoosi „Alku“ lüpsja — sai autasuks Lenini ordeni.

Stahanovliku liikumise algatajatele andis meie partei ja valitsus kõrge autasu. Nende seas on suur protsent naisterahvaid. Leningradi paremate stahanovlaste — Fedorova, Gladkova, Smirnova, Fomina, Sokolovskaja, Spiridonova, Ivanova rinda ehib Punase Töölipu orden.

Põllumajanduses stahanovliku liikumise algatajad olid just naiskolhoosnikud. Suhkrupeedi kasvatus kolhooside naislööklased saavutasid rekordsed saagid just sellepärast, et nad valdasid oma töö tehnika ja oskasid sellest tehnikast, põllust võtta kõik, mida nad anda suudavad. Naiskolhoosnikkude viiesajalaste vastuvõtmine Kremli partei ja valitsuse juhtide poolt, autasu andmine neile näitas, kui hiiglasuurte sammudega astub edasi meie maa, kuidas arenevad meie naiskolhoosnikud.

Ainult nõukogude võim ja kolhoosid võisid niisuguseid naiskangelasi sünnitada nagu on Marie Demtschenko, Marina Gnatenko, Anna Koschtshevaja ja palju teisi. Need naiskangelased võrsuvad meil igalpool. Hiljutine eesrindlike karjakasvatajate nõupidamine näitas, kui suur osa on naisterahval karjakasvatases. Meie sotsialistliku ühiskonna suure ehitusmeistri

seltsimees *Stalini* algatusel anti 1373 eesrindlikule karjakasvatajale Nõukogude Liidu kõrgem autasu — orden. Nendest oli suur hulk naisterahvaid — „lüpsinaiisi“, „karjatüdrukuid“, nagu neid tsaariajal ja praegugi veel kapitalistlikel maadel halvaks panevalt nimetatakse, kuid kes meil endä ausa töö tõttu riigi tähtsad inimesed on, keda partei ja valitsus erilise hoolega ümbritseb. Nende kangelaste seas on ka eesti naiskolhoosnikud — *Lilli Tammann* ja *Marie Osipova* „Torosovo“ sovhoosist, Volossovo raioonis, Leningradi oblastis ja *Maria Käosaar* kolhoosist „Punane Täht“, Esenovitsa raioonis, Kalinini oblastis. Need on paremad karjakasvatuse naismeistrid eestlaste seast, keda meie suure kodumaa ordenid nüüd auga ehivad.

Põllumajandusliku artelli stalinlik põhikiri, mis avas kolhoosilise elu ja jõukuse tormilise kasvu, tõstis kõrgele naiskolhoosnikkude aktiivsuse. See stalinlik põhikiri määrab ära kergendused naiskolhoosnikkudele — emadele enne ja pärast sünnitamist. Kas võis enne unistadagi sellest töötav talunaine!

Ikka enam kindlunev kolhoosilik kord on põhjani muutnud küla endise ilme. Ta on loonud uued inimesed, uue eluolu, uue perekonna. Kolhoos hävitas lõpulikult õiguste vahed naisterahva ja meesterahva vahel põllumajanduses. Kolhoosis ei ripu naisterahvas enam materjaalselt mehest ära, sest tööpäeva ees, — nagu ütles seltsimees Stalin, — on kõik ühesugused. Ja vankumatult võitlevad naisseltsilised klassivaenlaste jäänuste vastu, kes veel püüavad rikkuda, lõhkuda meie jõudsat, õnnelikku tööd ja elu.

Viimastel aastatel on meil suured edusammud naisterahvaste asetamise juhtivatele töödele. Eriti on kasvanud naisterahvaste hulk küla- ja raioonitäidesaatekomiteedes ning teistes ühiskondlikes organisatsioonides. Rida Leningradi naistöölisi on Leningradi oblasti täidesaatekomitee ning linnanõukogu liikmed ja kandidaadid, NSV Liidu Kesktäidesaatekomitee liikmed ja kandidaadid. Seda ka mujalgi. Meile ei paista see enam imelikuna, et naisterahvas riiki juhib. Kuid maksab ainult vaadata tagasi ja siis on näha see võrratu kõrgus, kuhu on tõusnud töötav naine meil.

Kuid meil on vaja veel suurema energiaga kui siiani võidelda seltsimees *Stalini* näpunäidete täitmise eest — asetada naisterahvaid juhtivale tööle, kasvatada naisterahvastest juhtivaid kaadreid, ning siis on meie saavutused veel suuremad.

Ja kui täna Lääne ja Ida rõhutud naistööraha silmad on pööratud veel tungivamalt vaba sotsialismi maa poole, kus naisterahvas täieõiguslik sotsialistliku ühiskonna ehitaja on, kui kogu ilma proletaarlaste vaatavad Nõukogude Liidu kui oma ainsa võimsa kodumaa, rahvaste vabaduse kantsi peale, siis on see ainult stalinliku poliitika teostuse tagajärg, mis sihitud proletaarse internatsionalismi kindlustamisele.

„... kurnatud ja rõhutud näevad maa-
kera kõikidest äärtest meie võitnud sotsia-
lismi maas enda kodumaad, meie parteis,
meie töölisklassis — maailma proletariaadi
löökbriigaadi, meie Stalinis — kogu töötava
inimsoo suurt, tarka, armastatud juhti“
(sm. Manuilski aruandest Kominterni VII
kongressil).

Kõik see kohustab meid veel suurema
energiaga ja ennatsalgavusega võitlema
sotsialistliku ehitustöö uute võitude eest,
meie majanduse ja kultuuri edaspidise
õitsengu eest, meie suure kodumaa võime
lakkamatu kasvu eest.

1936 aasta rahvamajanduse plaan, mis
Liidu Kesktäidesaatekomitee teisel istang-
järgul kinnitati, on meie edasiliikumise
konkreetne programm. See stahanovliku
aasta plaan saab täidetud kõikidel aladel.
Töölise ja naistöölise, kolhoosnikkude ja
naiskolhoosnikkude ülesanne seisab selles,
et anda riigile uusi miljoneid tonne kivi-
sütt, naftat, rauda, vilja ja muid saaduseid.

Selleks vaja hargestada ikka laiemalt sta-
hanovlikku liikumist nii linnas kui maal,
nii töökodades kui karjatallides ja põldu-
del.

Kõikide välismaade kapitalistlikud valit-
sused, kes kriisist ummikusse aetud, otsivad
väljapääsu maailma ümberjagamises, võõ-
raste maade haaramises, teiste rahvaste
orjastamises, sõjas. Itaalia fashism teostab
juba oma röövplaane Abessiinias, samuti
tegutseb Jaapani imperialism Hiinas, Kauge
Idas. Kapitalistid valmistuvad sõjale ja
kõigepealt sõjale Nõukogudemaa vastu,
milles nad loodavad lahendada kõik oma
raskused. See kohustab meid ümbritsema
veel suurema armastuse ja hoolega meie
kangelaslikku Punaväge, vahetpidamata
kindlustama riigikaitset.

Sõjateaduse, kehakultuuri, sanitaartöö
ringide organiseerimises, riigikaitse sekt-
sioonide töö hästi korraldamises nõukogu-
des — kõigis selles peavad naistöölised
ja naiskolhoosnikud aktiivsel ja tähtsal
kohal olema. Meie naisterahvas kolhoosist,
tehasest, kui seda vaja tuleb, asub ühes Puna-
väe kangelastega kaitsma oma kallist kodu-
maad.

Elagu suure Nõukogudemaa naistöölised
ja naiskolhoosnikud, kes enamliku partei
ja rahvaste armastatud juhi seltsimees Sta-
lini juhtivusel ennatsalgavalt võitlevad
klassideta ühiskonna valmishitamise eest,
kommunismi võidu eest kogu ilmas!

Esirindlikkude karjakasvatajate nõupidamine partei ja valitsuse juhtidega

Veebruari kuus oli esirindlikkude karja-
kasvatajate nõupidamine partei ja valitsuse
juhtidega. Sellel nõupidamisel, samuti kui
viiesajalaste, puuvillakasvatajate ja kom-
bainistide vastuvõtul, esirindlikkude tera-
viljakasvatajate, viljapeksumasina masinistide
ja traktoristide nõupidamisel, olid esin-
datud sotsialistliku majanduse kõige pare-
mad inimesed.

Kolhoosiline kord on need inimesed
üles kasvatanud. Põllumajandusliku artelli
uus põhikiri kutsus uued kolhoosnikkude
hulgad aktiivsele elule, kolhoosi majapida-
mise juhtimisele. Stalinlikkudes kolhoosides
saavad endised sulased, kehvikud ja
keskmikud, praegused õnnelikud sotsia-
listlikud töötajad endile rõõmsa, jõuka
elu. Uut elu hakkasid elama rahvad, kes
varem olid mahajäänud ja rõhutud. *On
likvideeritud rahvuslik vihavaen. Siin on
rahvaste suur vendlus ja sõprus.*

Põllumajanduse edusammud möödunud
aastal — esimesel aastal, mil kolhoosid
elasid uue põhikirja järgi — on kõigile
teada. Iga kolhoosnik näeb ja tunneb neid
edusamme. Karjakasvatus tõuseb meil
märke, saades oma kätte niisuguse võimsa
relva, nagu riiklik karjakasvatuse arenda-
mise plaan. Kolhoosid asusid tegelikult
kariloomade arvu suurendamisele.

1935 aasta vältel suurenes suur-sarvlo-
made üldarv kolhoosi fermides, kolhoos-
nikkudel ja üksikmajapidamistes 17,2%,
lammaste ja kitsede arv 22,2% ja sigade
arv 54,4%. Kolhoosidel on praegu 330
tuhat karjakasvatuse kaubafermi. Edukalt
likvideeritakse kolhoosnikkude lehmata
olek.

Uue 1936 aasta plaani järgi, mis NSV
Liidu Kesktäidesaatekomitee poolt ära kin-
nitati, tuleb tõsta kariloomade arvu: ho-
buseid kuni 17 miljoni, suur-sarvloomi 54,1

Leningradi oblasti esirindlikud ordenikandjad karjakasvatavad partei oblastikomitee sekretäri sm. TSHUDOVI juures.

miljonini, lehma — 21,6 miljonini, sigu — 31,5 miljonini, lambaid ja kitsi — 62 miljonini. Ees seisab määratusuur töö.

Esirindlike karjakasvatavate nõupidamine annab meile veende, et meie suure kodumaa kolhoosnikud selle plaani ausalt täidavad. On üles kasvanud tuhanded sotsialistliku karjakasvatuse meistrid, nagu see nõupidamine meile näitas.

Nende seas, esimestes ridades sammuvad naiskolhoosnikud. *Esirindlaste karjakasvatavate nõupidamine näitas veel ja veel kord, et naisterahvas on kolhoosi-*

des suur jõud. Nimelt naiskolhoosnikud olid üleliidulise lüpsjate võistluse algatajad, nad võitlevad püsivalt selle eest, et kolhoosi ferme eeskujulikkudeks, täiel määral kultuurseteks majapidamisteks teha. Ja paljud on neist juba suurepäralisi tagajärgi saanud.

Kas võib selles kahelda, et nende järgi tulevad kümned ja sajad tuhanded niisamasugused esirindlased, karjakasvatuse stahanovlased! Aga see on selle kindel pant, et karjakasvatuse probleem lahendatakse kõige lühema ajaga.

Sl. Darja Mihailovna Taranenko kõne

Dnepropetrovski oblasti, Novo-Moskovski raiooni Tshubari nimelise kolhoosi piima-kaubafermi karjatalitaja

Seltsimehed stahanovlased, mina Tshubari nimelise kolhoosi kolhoosnik, annan kogu Dnepropetrovski delegatsiooni poolt meie suurele juhile seltsimees Stalinile ja meie parteile edasi palava tervituse. (*Küüduavaldused.*)

Nüüd jutustan oma kolhoosi tööst. Kui ma 1929 aastal kolhoosi astusin, siis tuli mul võidelda mitte üksnes mahajäänud kolhoosnikkudega, vaid ka oma lähedase inimesega — mehega. Kuid ma sain temast võitu. Nüüd astus minu mees kolhoosi ja ei tööta sugugi halvasti. 1935 aastal ta sai lööklaseks, teda on mitu korda pre-

meeritud ja sai head preemiad. (*Küüduavaldused.*)

Nüüd ma räägin oma tööst, kuidas ma ise töötasin. 1930 aastast kuni 1932 aastani ma töötasin põllutööl, aga siis mind viidi üle karjakasvatuse brigaadi. Mulle kinnitati noorloomad. Ma pidin kasvatama väikseid vasikaid, nagu lapsi, sest noorloomad vajavad samasugust hoolitsust, kui väikesed lapsedki.

Esialgu oli raske töötada, seepärast et ma ei teadnud, kuidas noorloomi paremini kasvatada. Oli palju puuduseid, kuid partei aitab puuduseid alati parandada. 1933,

1934 aastal ma juba teadsin, kuidas töötada, sest et meie kallis juht seltsimees Stalin õpetab meid alati, kuidas töötada (*Kiiduavaldused*.) Suurt abi annab meile sm. Hatajevitsh. Nüüd meie juba teame, kuidas tuleb ratsiooni koostada (*Kiiduavaldused*), kuidas tuleb vasikaid sööta.

Niipea kui ma töötama õppisin, anti mulle plaan, et ma igale vasikale saaksin ööpäevas 400 grammi, aga kuus 12 kilogrammi juurdekasvu. Ma jäin mõtlema, kas tõesti võib niipalju juurdekasvu anda. Kui raske mul ka ei olnud, siiski ma otsustasin igal tingimusel selle ülesande täita. Töötasin ühe viispäeviku, pidasin kinni ratsioonist, täitsin kõik seaded, mis meie kallis, meie armastatud juht seltsimees Stalin annab, — ausalt töötada ja kolhoosi varandust hoida. Tuleb öelda, seltsimehed, et ma pidasin neist seadetest kõvasti kinni. Selle tagajärjel ei suurenenud iga vasika kaal ööpäevas mitte 400 grammi, vaid 550 grammi. (*Tormilised kiiduavaldused*.) Aga kuus ma ei annud mitte 12 kilogrammi, vaid 16,5 kilogrammi. Selleks, seltsimehed, oli vaja töötada väga energiliselt.

Ja mina, seltsimehed stahanovlased, pöörasin enda naiste poole, tegin nende seas tööd, rääkisin sellest, kuidas tuleb tööd paremustada, ja selle tagajärjel ei lõppenud nende aastate vältel minu brigaadis mitte ühtegi looma. Ma hakkasin õppima, sain aru, et mul tuleb zootehnika tehnikum läbi teha, ja ma läksin kooli. Ma ei unusta kunagi seda, mida õpetab meie seltsimees Stalin, mida õpetab meie seltsimees Lenin, kes rääkis, et vaja on õppida, õppida ja õppida, kes andis selle üle meie kallile, armastatud seltsimees Stalinile. (*Tormilised kiiduavaldused*.)

Kui ma olin välja õppinud, siis anti mulle plaan mitte 400 grammi, vaid 700 grammi ööpäevas iga vasika pealt ja määrati vastavalt kindlaks kuuplaan. Alguses ma mõtlesin, kas mitte loobuda, kohutav, (*naer, kiiduavaldused*), kuid ei või loobuda, seltsimees Stalin õpetab meid kogu aeg ikka edasi ja edasi minema. (*Tormilised*

kiiduavaldused. Kõik delegaadid tõusevad püsti.)

Ma rääkisin siin oma saavutustest. Oma erilise töö tagajärjel ma andsin mitte 700 grammi, aga kõige vähem 900 grammi juurdekasvu iga vasika pealt. (*Tormilised kiiduavaldused*.)

Ma pole enam noor naisterahvas, olen vähe kirjaoskaja, aga siin ajab veel mees sõrgu vastu, vaja temale selgeks teha, kurnis raske oli, kuid ikkagi sain kõigist jagu (*tormilised kiiduavaldused*) ja saavutasin seda, et mul 1933—34 a. ja 35 a. mitte ükski noorloom ära ei lõpnud. 1933 aastal ma kasvatasin üles 121 noorlooma, 1934 aastal — 115 ja 1935 aastal — 142. (*Tormilised kiiduavaldused*.)

Sedasama ütlen ka oma lüpsjatest, kuidas mul nendega tuli töötada. Meil koosnes brigaad 85 inimesest. Siia hulka käisid lüpsjad, vasikatalitajad ja karjased. Raske oli töötada, kuid siiski seisid meie lüpsjad oma töös esimesel kohal ja tegid väga suuri edusamme. Nad täidavad oma töös seda, millest rääkis meie kallis juht seltsimees Stalin, et karjakasvatuse peavad võtma enda kätte kogu partei, kõik kolhoosnikud. (*Kõik delegaadid tõusevad püsti, tormilised kiiduavaldused*.)

Ma mõtlen 1936 a. üles kasvatada 153 vasikat ja hoida, et mitte ükski loom ära ei lõpe. Selleks ma panen kogu oma energia ja annan oma kogemused edasi ka brigaadile, et ta esimestes ridades oleks. (*Tormilised kiiduavaldused*.)

Elagu meie kallis juht seltsimees Stalin! (*Tormilised kiiduavaldused. Kõik delegaadid tõusevad püsti ja tervitavad seltsimees Stalinit, „hurraa“ hüüded*.)

Elagu meie kommunistlik partei! (*Tormilised kiiduavaldused*.)

Elagu meie vahva Punavägi! (*Tormilised kiiduavaldused*.)

Elagu stahanovlased! Stahanovlased, koju tagasi minnes andke palav tervitus kõigile kolhoosnikkudele. (*Tormilised kiiduavaldused. Sl. Taranenko läheb partei ja valitsuse juhtide juurde ning surub kõigi kätt*.)

Ma nägin Stalinit

Elan ilmas juba 48 aastat ja ei arvanud kunagi, et elan nii õnnelikkude päevadeni.

Mind loetakse Punase-Struugi raiooni kolhoosis „Vernõi Putj“ esimeseks lõkk-laseks. Mina tegin 450 tööpäeva, mees — 700, aga tütar 250. Meie majas on kõike küllalt: on lehm, 25 kana, põrsas. Kuid

peamine õnn minu elus on see, et ma nägin inimest, kellele olen tänuvõlgu õnneliku, jõuka elu eest — nägin Stalinit en-nast.

Seltsimees Stalin istus nõupidamisel pre-siidiumi laua taga ja naeratas lahkelt. Ta kuulas tähelepanuga kolhoosnikkude välja-

astumisi. Seltsimees Stalin andis sagedasti küsimusi, ja oli tunda, et tema süda valutab meie töö pärast ja et tema, nagu ei keegi teine meie edusammudest rõõmu tunneb.

Kas võisid meie emad, ja ka meie ise noores põlves mõelda seda, et meid, talunaisi kutsutakse Kremliisse ja et meiega hakkavad riigijuhid töö üle rääkima? See on võimalik ainult meie Nõukogudemaal.

Kes hästi töötab, sellel on au ja austus, see on riigis esimene inimene. Näiteks mina — lihtne seatalitaja. Ma kasvatan põrsaid juba kuus aastat. Möödunud aastal töid kuus emist, kellede juurde ma olen kinnitatud, 157 põrsast. Nad jäid kõik elusse ja nende kaal suureneb kiiresti. Niisiis tuleb meil iga emise peale 26 põrsast. See on väga suur saavutus. Aga selle eest, et ma õppisin hästi noorloomi kasvatama, on mind mitu kord premeeritud ja saadeti

Moskvasse Kremliisse nõupidamisele. Aga ometigi võib iga seatalitaja kolhoosis seda saavutada, mida mina. Vaja ainult armastusega asjasse suhtuda, loomad puhtad hoida, õigel ajal toita, jalutama viia ja siis muutub iga põrsas heaks, nuumatud seaks.

Meie riigile on vaja palju liha, iga päevaga hakkame meie ikka rikkamalt elama ja kõigi kohus, kes karjakasvatuse väerrinnal töötavad, on tõesti esirindlane — stahanovlane olla.

... Need päevad, mis ma Moskvas mööda saatsin, näivad uni olema. Ma tunnen end mitmed, mitmed aastad nooremaks läinud olema. Ja kuidas saabki mitte noorenda, kui elu rõõmus ja lõbus on? 48 aasta vanuselt ma õmblen omale esimese siidikleidi.

Darja Jermolajevna Nikolajeva — seatalitaja Punase-Struugi raiooni kolhoosist „Vernõi Putj“.

Dusja Vinogradova päev

Anna Goldbergi essee

Meie sammume vabriku lõputu koridore mööda. Dusja naeratab, teretab lõbusalt vastutulejaid ja jutustab elavalt.

— Ma jutustan sulle, kuidas see kõik tuli. Ma ei mõtelnud sugugi ise kõiki välja. Mind aidati siin palju. Vaat, kui lõpetasin vabriku kooli, hakkasin töötama 16 masinal. Ütlen otsekohe, palju aega läks muidu kaduma. Kümme korda pühi töö kohta, käi, hulgu, istu. Noh ja meister ütleb mulle:

— Dusja, käed on sul kuldsed, mine 24 masina peale üle.

Meie töötasime temaga töökava välja. Hakkasin tööle. Näen, et võib töötada veel suurema hulga masinate peal. Pidasime nõu meistriga, Marusjaga ja lisasime veel masinaid juurde. Töö läks ikka paremini ja paremini. Ja siin ma lugesin veel Stahanovist. Aga mis oleks, mõtlesin, kui võtta sada masinat. Pidasin jälle nõu — võtsin. Nüüd, näe, 216. Aga kui tööruum oleks suurem, võiks veel lisada. Jõuan nii kui nii. Ja mitte mina üksi ei jõua. Ka Marusja, ja kolmas meie vahetaja, ja teised kangrud hakkasid sarnaselt töötama.

Dusja paneb sinise töökuue selga ja astub tööruumi. Määratus tühjas saalis seisavad ridastikku automaadid. Dusja läheb keskmist teed mööda ja uurib kiire pereiniseliku pilguga masinaid.

— Vaat praegu näed mu tööd. Mu ema aga isegi ei uskunud. „Puha valetad, Dusja,

räägib, mõtled välja“. Noh, ma kutsusin ta siia. Ta on mul ketraja, kuid praegu on invaliidsuse peal. Ta käis mu järel, vaatas, näeb — tõsi... rõõmustab.

Mehaanik lülib mootori. Tasane kõmin läbib tööruumi. Kakssada kuusteist masinat hakkavad töötama. Esimese pilguga on suures, masinatega täidetud ruumis ta peenikest kuhu raske tähele panna. Ta läheb ruttamata, midagi oma ette lauldes. Näib, nagu libiseks ta pilk hajameelselt. Kuid mitte ainustki katkend niiti lõimes ei jäta Dusja terane pilk vahele. Käed tõmbavad poolilt kiirelt tagavaraniidi, välkkiire, silmale tabamata liigutus — ja juba on kangrusõlm tehtud ja kanga lint liigub endiselt.

Ja äkki eemal, päris töökoja lõpus, lööb kollane lambisilm põlema. Näis, Dusja ei vaadanudki sennapole. Kuid lambikest märkas ta kohe. Lamp põleb — tähendab masin seisab. Dusja käib masinate vahel, valides kõige lühema tee seismajäänud masina juurde. Teel sõlmivad ta käed nägemata sõlme, tõmbavad kangast tarbetuid, tolknevaid niite...

— See ongi kombineeritud marssruut, — karjub ta kõrva. — Oota, ära mine veel ära, ma ütlen sulle vaheajal midagi.

Dusja räägib, aga väiksed osavad käed sõlmivad kiirelt-kiirelt sõlmi lõime niitides. Kollane lambikese silm kustub. Masin hakkab töötama.

Ja jälle käib Dusja masinate vahel. Marssruudi järgi läheb ta lõpuni ja sama marssruudi järgi tuleb tagasi. Nii käib ta vahetuses marssruudi järgi 25 kilomeetrit.

— Masinad jäävad seisma äkki, kõik korraga. Praegu alles kõmisevas töökojas saabub vaikus. See on vaheaeg.

— Lähme vaatame teisi tööruumisid, — teeb Dusja ettepaneku. Vaat kui meie juurde tadshiki puuvillakoristajad sõitsid, näitasime meie neile kõiki tööruumisid. Nad imestasid, imestasid. Ja üks naine ütles oma keeli, meile tõlgiti, et ta on alati koristanud puuvilla, kuid kunagi pole näinud, kuidas puuvilla riideks ümber töötatakse. Nüüd on tal kõik arusaadav. Ta on ka stahanovlane. Ta hüüdis mind ikka: „Dusja, Dusja“ ... Meie sõlmisime nendega lepingu — nemad annavad rohkem puuvilla, aga meie kujume rohkem kangast.

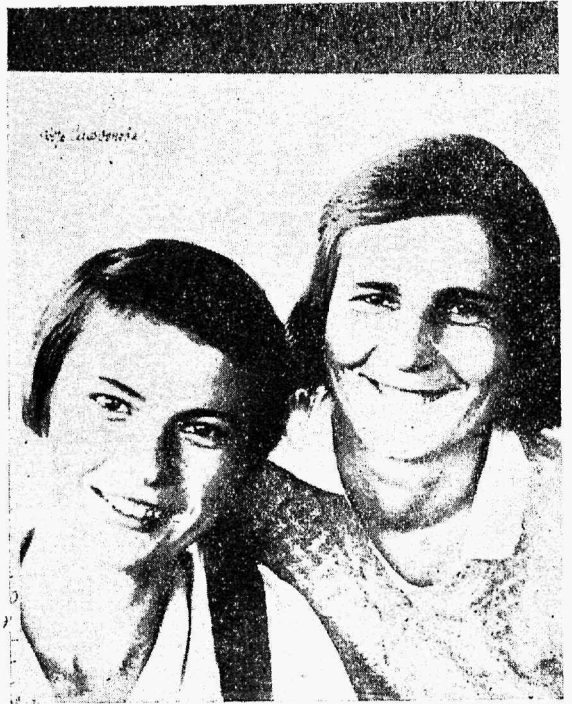
Pärast räägib Dusja millegi pärast sosal.

— Ma unistan ikka: vaat kui meile hakatakse ordeneid välja andma, lähen ma selt-simees Stalini juurde ja ütlen talle: saada mind õppima. Nii ma just ütlen. Ma mõtlesin ju kõvasti inseneriks õppida, tekstiilialal, muidugi.

Viimased sõnad kõlavad niisuguse jõu ja kangekaelsusega, et järsku on selge: see lihtne noor ja lõbus tüdruk — on suure tunde, ande ja tahtejõuga inimene.

— Ma hakkasin juba õppima, — räägib Dusja.

Vaheaeg lõpeb. Dusja liigub tööruumis. Ta vaatab oma masinaid üle, nagu väejuht

Nogini nimelise Vitshugi vabriku parimad kangrud Dusja Vinogradova (pahemal) ja tema vahetaja — Maria Vinogradova.

eeskujulikku sõjaväge. Head masinad ootavad märguannet. Silmapilk nad võpatavad, hakkavad undama, hakkavad töötama. Peenike, pikk tüdruk liigub nende vahel, puudutades välgkiirelt kangast oma osavate, „kuldsete“ kätega.

Stahanovlik viispäevik

Avar, õhurikas, valge töökoda paistis täna pidulikum kui kunagi enne. Hari-likult seinäääres oleva plekist joogivee nõu asemel seisis valge linaga kaetud laud, millel veega täidetud karafimid ja klaasid särasid ja isegi valgeks küüritud põrandad näisid puhtamad.

Töölised olid varakult kohtadel, puhastati masinaid ja seati töövalmis. Nõõripanija käis masina juurest masina juurde ja vaatas, kas masinatel nõõrid korras on, et tema hooletuse tagajärjel töölised minutitki tööajast ei kaotaks.

Kell kõlises. Mootor lasti käima, samal hetkel hakkas puhkpillide orkester, mis tähelpanematult töökoja uksele oli ilmunud, „Vastusammuvat“ mängima.

Tööliste näod särasid energiast ja tahtejõust, nobedalt liikusid käed riidetükkisid masina alla pannes, mis sealt valge lindina

läbi libisesid ja kuhjana kui lumehanged masina taha lauale kogunesid. Seal laoti nad kokku ja anti järgmisele töölisele edasi. Nii käisid riidetükid kahekümneveie töö- lise käest läbi, kuni viimaks valmis särigid praakija kätte jõudsid, kelle terav silm ühtegi praaki ei leidnud, mida ennemalt tihti juhtus.

Õige töö organiseerimise tõttu edenes töö imekiirelt. Juba lõuna vaheajaks olid mitmel normid täidetud. Rõõmul säravail silmil mindi söögisaali, kus keelpillide orkestri mahedad helid neid vastu võtsid. Istuti valgete linadega kaetud ja värskete elavate lilledega kaunistatud laudade ümber, millel peagi soojad söögid aurasid. Noored ei maldanud süüa, vaid laulsid muusikale kaasa. Vanemad arutasid omavahel, kui palju üks või teine normi täitnud on ja missugune brigaad esimese koha

Ordenikandja Jevdokia Mihailovna Fedorova juures

Kuulus stahanovlane *E. M. Fedorova*, vabrikus „Krasnoje Snamja“, hakkas töötama 15 trikotaash-masinal, 6-e asemel normi järgi. Oma algatusvõime ja rekordiliste näitajate eest sai ta autasuks Lenini ordeni. Oma valitsusele antud töotust, mitte peatuda saavutuste juures, täidab ta auga. Oma valmistuslikke kogemusi jagab sl. Fedorova vabriku teiste stahanovlastega. Jaanuarikuus hakkas sl. Fedorova Tööstusakadeemias õppima.

võidab. Keegi ei tahtnud maha jääda, kõik tahtsid tööga esikohal olla, sellepärast mindi peale sööki kohe jälle töötuppa, et tööd valmis seada,

Varsti tuli ka mehaanik ja küsis töölistelt:

„Kuidas masinad töötavad, kas ehk ei vaja remonti?“

Kellegil midagi kaevata polnud, sest mehaaniku hoolsa valve all töötasid masinad hästi. Kui masinad hästi töötavad, siis on ka meeoleolu hea ja tõepoolest — meeoleolu oli sel päeval üllatavalt hea, ei mallaatud lõunavaheaja lõppugi oodata, kolm minutit enne kuuldus hüüet:

„Mootor!“

Naerdes lasi brigadiir mootori käima, ise jooksis kiiresti tööliste juurde vaatama, et kellegil tööpuudust ei oleks, kellel väheks jäi, tõi uut juurde.

Töökojast ei kostnud ühtegi hüüet „andke tööd“, nagu see ennemalt igarikuks nähtuks oli, seda jätkus täna igähele.

Õhtu eel ilmus arst töökohta. Uurivalt vaatas ta seinu ja põrandat, kas need küllalt puhtad on, seisatas tööliste juures ja küsis, kuidas tervisega lugu, hoiatas, et töö vaheaegadel, mil õhuaknad töökojas avatakse, mitte töökojas ei oldaks, sest märja ihuga tuuletõmbuse käes olles võib haigeks jääda.

„Ega meie nahad nüüd nii märjad pole, kui enne olid. Ennem töötasime välja ma-

dalama normi, olime märjad ning väsinud, nüüd töötame kõrgema, kuid väsimust ei tunne ja oleme kuivad“, vastas keegi naljatades.

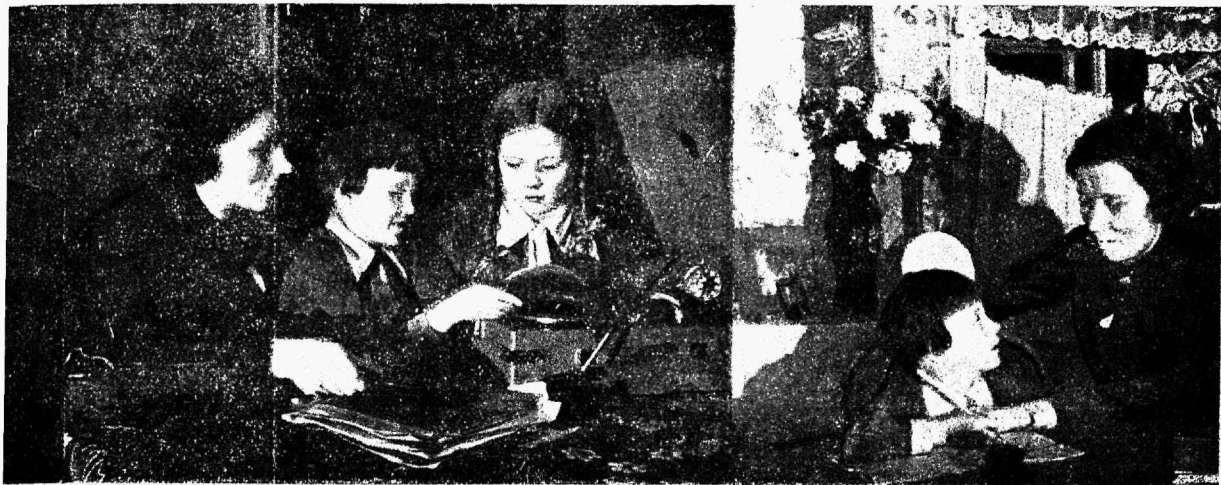
Tõesti, sel päeval ei tunnud peale tööaja lõppu keegi väsimust, kuid normid ületati 115% kuni 227%, viienda töökoja brigaad täitis normi 148%.

Tööliste näod särasid rõõmu ja uhkuse tundest. Noored jooksid alla söögisaali, kus lauad kõrvale olid tõmmatud, seal algas tants — tänase päeva piduliku meeoleolu kõrgem tipp.

Järgmised neli päeva möödusid samasuguse entusiasmiga, brigaad täitis normi kuni 150%.

Stahanovliku viispäeviku algul oli viiendas töökojas 6 töölist, kes sõlmisid lepingud — töötada stahanovlikult, kuid viispäeviku lõpuks seisid seal näitlikul tabelil juba 13 nime, kes oma peale võetud töönormid ületanud olid. On veel 12 töölist, kes sellest sotsialistlikust võistlusest pole kinni haaranud. Kuid lähemal ajal tõmmatakse ka nemad kaasa.

Stahanovlik töömeetod loob uue helge tuleviku meie sotsialistliku majanduses, ta hävitab bürokraatliku loidunud oleku ja meeoleolu tööstuses ja põllumajanduses, mis andis võimaluse klassivaenlasel tegutseda. Ta sunnib tööd uuesti ja õieti ümber organiseerima, mille peale siiani

3

4

Pildil on näidatud õhtu Fedorova peres.

Pilt № 1: Sl. Fedorova töötamas trikotaash-saalis „Krasnoje Snamjas“

Pilt № 2: Matemaatika tund. E. M. Fedorovat õpetab Tööstusakadeemia dotsent V. I. Janovski Fedorova kodus.

Pilt № 3: Patefoni juures (paremalt pahemale) sl. Fedorova vanem tütar — üheteistkümne-aastane Sima, 4. klassi õpilane, kaheksa-aastane Niina ja sl. Fedorova.

Pilt № 4: Sl. Fedorova aitab nooremat tüdruki — Niinat kooli sisseastumisele ettevalmistada.

tähelpanu ei pööratud, paljastab loode-reid ja silmakirjateenreid, kes siamaani karjusid, et normid suured, mida keegi täita ei suuda. Näiteks, viienda töökoja tööline Anna Dershavina kisas kevadel, et norm, 82 tükki, on tema operatsiooni kohta liig suur, mida ükski tööline täita ei suuda. Oma töö ajast kulutas ta aga tundi poolteist päevas rääkimise ja riiu peale. Kui seda vabriku ajalehes paljastati, vastas Dershavina, et kirjasaatja olla uus tööline ja ei olevat tööga kursis, sellepärast ei teadvat kui palju võib tema operatsiooni juures tükke väljatöötada. Sellele seletusele kirjutasid alla brigadiir ja praakija.

Seinalehe toimetuse ei uurinud asja ja trükkis vastuse ära. Brigadiiri käest sai kirjasaatja noomida, et ajada asjata teise tööliste peale laimujuttu.

Nüüd aga täidab seesama Anna samaste töötingimuste juures, mis kevadelgi olid, oma normi ületusega.

Sarnaseid kisajaid ja simuleerijaid oli igas tööstuses, keda nüüd stahanovlik liikumine päevavalgele toob ja tööle paneb.

Stahanovlik liikumine murrab vanad normid ja annab igale töölistele võimaluse viljakalt töötada ja kultuurselt elada.

„Krasnaja rabotnitsa“
õmblusvabriku naistööline
Lilly Kanarbik.

ILJA EHRENBURG

Lugu ühest emast

Ma lubasin selle loo oma sõpradele, Moskva komnoortele, jutustada. Ma tahan, et nad hakkaksid armastama tööliste Pariisi, tema muret, ta lootusi, ta vahvust. See on lugu inimestest, kes elavad või elasid. Ma kohtasin nendega, käisin nende juures. Ma muutsin nimed ja kuupäevad; mõned pausid ma tõlgitsesin sõnadeks, mõned sõnad aga pausideks. Kuid see pole jutustus, pole kirjaniku väljamõeldis, see on kuiv protokoll. Kui see suudab igast

väljamõeldisest rohkem erutada, siis on see selle loo tõeliku autori — tööliste Pariisi — teene.

Raske on inimesel, kes esmakordselt Moskvast sissesõitnud, neist kitsastest keerukatest uulitsatest kohe arusaada. Need on segased nagu mõni käekiri. Nad on nagu võõral keelel kirjutatud. Algul näib kõik arusaamatu. Teed — seda juuakse rikastes linnajagudes, siin aga joovad töö-

lised peale lõunat kohvi. Restoranides on viin odavam kui mineraalveed. Võõras otsib töötuid silla alt või kõnniteede pindkidelt. Ta näeb kohvikus inimesi. Ta küsib: „Kes need on?“ Talle vastatakse: „Töötud.“ Imestusega näeb ta, et töötud naeravad. Nähtavasti on neil lõbus. Võõras räägib nendega, jutustab neile Moskvast. Nad kuuluvad tähepanelikult ja jätkavad naeratamist. Üks neist räägib naeratades: „Aga mis jääb mul üle, kui mitte vette hüpata?..“ Ta räägib seda ja naeratab. Ta ei naljata. Päev päeva kõrval sorivad pootshaagid Seine põhjas, otsides laipu.

Moskvalane läheb edasi. Ta astub majja. Maja on kohutav: keerdtrepp, isegi keskpäeval pime, haisev. Ta mõtleb, et sattus jubedasse urkasse. Siis ta näeb praakilukse läbi korterit. Pere on laua ümber. Lambapraad. Vana prantsuse kõõgi lõhn sumbutab minutiks häisu. Rammus kass kummutil. Lumelillede kimp.

Moskvalane vestleb tehnikuga. See inimene teab, nähtavasti, kõik maailmas. Ta räägib Roosevelti poliitikast, Pavlovi tööst, võitlusest vähi vastu, neguse osast ja isegi Balzaci vast leitud kirjadest. Tunni aja pärast saab moskvalane teada, et see inimene pole kunagi Balzaci lugenud. Ja ta üldse ei loe raamatuid. Igapäev lehitseb ta kolm ajalehte läbi. Tal on hea mälu ja ta armastab ülevaid jutlemisi.

Võõras läheb edasi. Tehase väravad. Hoovil mustus, schlak. Kuid väravast väljudes ostavad valajad ja jootjad tillukeksi kannikeste kimbukesi.

Võõras astub kohvikusse. Ta näeb armastajaid, kes kahe kohvilonksu vahel häälekalt suudlevad. Võõras pöörduv häbelikult kõrvale. Siis saab aga uudishimu võitu ja ta vaatab paarikesele. Ta näeb, et nad suudlevad asjalikult, hellalt ja abstraktselt.

Lauakeste vahelt läheb läbi kauni näoga tüdruk. Kaks töölisi räägivad naerdes: „Küll on ta aga veider!“ „Te tahate öelda kena?“ küsib uudishimulik võõras. „No jah, veider,“ vastavad töölisid. Siis laiutab võõras käsi. Ta tahaks ütelda: „Küll on aga veider linn!“ Ta läheb oma tillukesse võõrastemaja tuppa. Kolmveerand toast on täidetud määratu voodiga. Niisugusesse voodisse võib mahutada kümme inimest. Võõras heidab toredale katafalkile, ta viskleb kaua, ühest legendiku äärest teise rännates: „veider linn“ ei lase teda uinuda.

See on Pariisi põhi. Linn on siin künkline. Küüarakad uulitsad, kallakud, järsud trepid. Palju maalilikke vaatepilte, palju

ka viletsust. Läbi hall-lilla udu paistab silmapiiril vaevalt Eiffeli torn. Kitsad uulitsad on kärarikkad. Vurrudega naised lükavad käsivankreid. Nad müüvad ube, salatit, astreid. Kisavad klaassepad ja terijad. Vanakraami müüja mängib vilepilli. Ta müüb lapitud pükse ja ostab katkiseid saapaid. Vahel kuulduv noor agar hääli: „Ostke „Noort kaardiväge“ komnoorte keskhäälekandjat!“ Vahel laulab vana lauljanna keset uulitsat liigutavat romansi: „Kas mäletad, Lulu, me esimesi kohtamisi?..“ Ta hääli sarnaneb kärisevale valjuhääldajale. Auto teeb poolringi tast möödasõites. Pööningu aknast kukub uulitsale raha. Poodide juures on kuplite all välja pandud juustud, libedad suured kalad, suured kõrvitsad, punased, nagu päike, tirinad, ajalehed. Sildil võib näha kuldset hobusekoonu: see pole sepikoda, vaid lihakarn. Kõrtsis, tsingist leti juures seisavad töölised ja joovad kohvi või viina, Paljud neist algavad päeva klaasi valge viinaga. Läriseb leierkast. Majad hallid, luitunud, suitsust läbiimbunud. Eided käivad uulitsatel öötuhvliites: kingad pannakse neile alles peale surma jalga — matuste jaoks. Pole midagi teha — see pole Magnitogorsk ega ka New York, see on väga vana linn.

Tööliste Pariisil on oma traditsioonid. Siin teab iga poisike, mis on Kommuun. Ta algas siin — neil küüarakatel uulitsatel, ja palavatel maipäevadel, kui suurte puies-teede kohvikutes versailleslased juba rahulikult kõnelesid jokey'dest või balleriinidest, kaitsesid kommunaarid siin veel viimast jalatäit tööliste maad. Neis majades võib leida töölisi, kes ütlevad: „Mu vanaisa oli lukusepaks“, või „mu vanaema töötas selles vabrikus“. 1. mail täitub kogu Pariis maikellukestega: räägitakse, need toovad õnne. Kuid, nähtavasti on tööliste Pariisil oma arusaamine õnnest: sel päeval eelistab ta lõhnavatele maikellukestele punaseid kalenkorilappe. Majade seinad pole siin mitte ükski niiskuse plekidekiga kaetud, vaid ka sõnodega: „Surm fashistidele!“ Oskamatud käed veavad ustele sirbi ja haamri. Ei, need uulitsad on meie keelel kirjutatud, on tarvis ainult õppida harjumata käekirjast arusaama.

Siin on palju puudust: näe, vaevatud inimest viiakse haiglasse; näe, naine vaatab hulk aega tillukest hobuseliha tüki-kest; näe, matused — ühine haud. Siin on ka palju lõbu: näib, siin, isegi surres, inimesed naljatavad. Siin käiakse õõsel Duvalli juures kõrtsis: tema juures võib „kuulata Moskvat“. Siin vahetavad armas-

tajad toredaid töotusi ähmaste laternate keskel, määratu kuu valgusel. Inimesed on siin veel inimesed.

Vanad on oma eluajal palju näinud: streike, barrikaade, sõdu, vastlakarnevaale verd ja lootust. Noored pole midagi näinud peale kitsaste uulitsate, tehaste suletud väravate ja päevade, nii pikkade, et peale ühe möödumist ei suuda Pierre või Jean uskuda, et ta passi järgi on kõigestkõike kahekümne aastane.

Puhkepäev on peale tööpäevade rõõmus ja kerge, kuid hirmus on, kui terve elu on „puhkepäev“, kui võib ainult lonkida mööda pikki uulitsaid ja oodata teadmata mida. Kohvikus „Sõbra Youjani juures“ kogunevad noored. Nad istuvad siin tervete päevade viisi. Nad ümisedevad lauluki. Neil laulukestel on lõbusad sõnad ja kurb viis. Lugeda? Kuid raamatutes on tormine ja kiire elu. See elu pole nende jaoks. Neil pole isegi õigust „töötü“ nimele: nad pole ju kunagi töötanud. Kui nad esmakordselt lähenesid tehase väravatele, nägid nad inimhulka ja nad mõistsid, et nüüd ei palgata töölisi, vaid ainult vallandatakse. Mida jääb neil siis teha, kui mitte oodata, mitte lonkida mööda uulitsaid, kui mitte ümiseda kurba laulukest lõbusate sõnadega?

Kohvikus „Sõbra Youjani juures“ alaliste hulgas oli üks kõhn pikaldane noormees. Teda hüüti Pierre Leblan'iks. Ta oli 18 aastane. Ta elas oma emaga. Louise Leblan õmbles kodus pesu. Lõpetades kooli, Pierre astus trükikotta õpilaseks, kuid temal ei õnnestunud midagi ära õppida: — trükikoja peremees ütles varsti Pierre emale: „Kõristage ta siit! Teie saate ju isegi aru — tellimisi ei tule ei aasta pärast ega kümne pärast. Parem las kannab kive. Või müüb kaelarätte.“

Hea, ta hakkab kive kandma. Kuid Pariisis lõpetati majade ehitamine. „Ostke ilusaid kaelarätte, frank tükk!“ Kuid on liig palju ka kaelarätte ja uulitsakaupmehi.

Pierre ümises kurba laulukest ja ootas. Tal olid sõbrad: punapea Lebac ja väike Felix Toulouse'ist. Nad istusid samuti ilma tööta. Nad olid komnoored. Nad rääkisid Pierre'ile parteist, Moskvast, fashistidest. Pierre hakkas koosolekutel käima. Komnoored kogusid saali, mis sarnanes kuu rille. Oli vali talv: külmad ulatasid kuni 10 kraadini, ja külmetanud prantslased kannatasid. Ajalehtedes trükiti „külma ohvrite“ nimekirju. Kuuri ei kõtetud. Komnoored soojenesid kõnedega. Nad tammusid samuti jalalt jalale: nad võitlesid külмага.

Nad rääkisid võitlusest fashistidega: „Meie ei lase neid siia!“

Vahel kohtas Pierre Jeaninaga. Nad läksid koos Belleville peauulitsale. Vaateakendel olid välja pandud ilusad kübarad, shokoladist jäneseid ja siidisärgid. Manekeenid naeratasid ülbelt uhketes kostüümides. Pierre teadis, et ta on omast välja kasvanud ja ta püüdis venitada liig lähikesi käiseid. Nad vaatasid kirjuid kinokuu lutusi. Raha polnud ja nad läksid edasi. Kahe uulitsa nurgal seisis kastaniküpsetaja sütenõuga. Pierre ostis tuliseid kastane: need sojendasid sõrmi ja peale nende võis mitte mõelda kotletile või beefsteakile. Siis pöörasid nad kõrvaluulitsasse. Siin oli vaikne ja pime. Siin võis naljatada, tembutada ja pärast mõni hell ja kurb sõna ütelda. Muidugi, nad ei tea mis neist saab edaspidi, ees — ei midagi, kuid siiski nad armastavad üksteist ja see on palju ja tähtis. Järsul kallakui hüvasti jättes nad suudlesid, külmanud, kurvad ja õnnelikud.

Kord tuli Pierre koju ja ütles emale: „Täna õhtul nad määrasid koosoleku Belleville'is. Aga, sa tead, meie neid siia ei lase!..“ Ema vihastas: „Mis on sinul asja poliitikaga?“

Louise Leblan on kangekaelne ja võimukas naine. Ta jäi varakult leseks: ta mees oli müüriisep: ta hukkus ehituse katastroofi ajal. Louise jäi kolme väikse lapsega. Ta ei avanud gaasikraani ega tormanud Seinesse. Ta kasvas üles kolm poega. Kaks naitusid, noorem, Pierre, elas veel tema juures ja näis talle väikese pojina. Elus tuli tal palju muret ja alandust tunda. Kodus ta sõnakuulmatust ei tunnud: lapsed olid sõnakuulelikud. Sellepärast kaks vanemat saidki ausateks töölisteks — nii mõttes Louise Leblan. Ta arvas, et kriis, see on õnnetus, nagu ehituse katastroofi, kus hukkus ta mees, nagu torm merel, mille ajal hukuvad sajad kalurid. Miks tekkis kriis — selle üle ta ei mõtelnud. Ta luges ajalehte „Journal“: seal kirjutati lurjustest, kes tapavad ausaid kassiire, alatutest naistest, kes lasevad oma võistlejate peale, laipadest korvides, valitsuste kriisidest, jalgpalli võistlustest. Luges ajalehte, ta ohkas paha meelega või naeris, kuid ta teadis kindlasti, et ei jalgpalli mängijatel, ei deputaatidel ega bandiitidel pole midagi ühist tema eluga. Ta peab valmis õmblema nii ja niipalju särke ja need kaupluse viima. Teda huvitas, kas või odavneb või kallineb, läheb tal kunagi korda Pierre'ile ametit leida, kas talv tuleb vali või pehme, — pole ju süüsel aastal tasku järgi... Naabrinaised rää-

Rahvaväerinna demonstratsioon Madridis

Peale rahvaväerinna võitu Hispaania parlamendi valimistel olid kogu Hispaanias suured rahvaväerinna meeleavaldused. Nõuti amnestiat poliitvangidele. Pildil: Meeleavaldajad punaste lippudega, millel sirp ja haamer, lähevad rahvaväerinna mitingule Puerti platsile Del-Soli Madridis.

kisid: „Lesk Leblan on tark naine“; nad austasid teda selle eest, et ta pojad jälule seadis, selle eest, et ta kellegiga ei riidle, selle eest, et ta tillukeses korteris oli alati puhas ja hubane.

Kui Louise Leblan Pierre'ilt kuulis mingisugustest fashistidest ja komnoortest, sai ta pahaseks. Las rikkad tegutsevad poliitikaga! Pierre peab mõtlema ainult ühte: kuidas leida tööd. Kuid Pierre ei jäänud rahule: „Lebac ütles, et nad ei lase siia fashiste. Ma lähen seltsimeestega...“ Louise Leblan tõusis ja ütles valjult pojale: „Kuhugi sa ei lähe! Seal, võib olla, hakatakse laskma...“ „Ükskõik, ma lähen.“ Siis ei kannatanud ema välja ja andis Pierre'ile kõrvakiilu: Pierre oli ta silmis väikene poisike ja ta tahtis teda õpetada, et ta koe-rust ei teeks. Pierre pani sõnalausumata mütsi pähe ja läks välja.

Noored fashistid kogusid ühte kohvikusse Saint-Germaini puistee juures. Victor Cornet tuli kunagi kohvikusse ja üt-

les: „Tähendab, täna õhtul — Belleville'is!..“ Victor Cornet oli arstiteaduse üliõpilane. Ta vihkas välismaalasi. Ta kartis, et välismaalased saavad arstideks ja siis pole Victor Cornet' l abitarvitajaid. Ta rääkis: „Komunistid kaitsevad seda välismaalaste jõuku, kuid meie saame nendega hakkama!.. Sa saad aru, elu algamiseks, siis esimeste praktika aastate peale peab rehkendama vähemalt sada tuhat. Praegu isal raha on, kuid kui need lont-rused jätkavad peremehe mängimist, ta võib ka laostuda. Ühe sõnaga, meil on tarvis Mussolinit...“ Ta oli täis kadedust. Jean Malveau vihkas inimesi. Ta isa oli asumaade sõjavägede polkovnik. Jean Malveau rääkis: „Inimesed on loomad! Neid, kes mõtlevad, on vähe. Ülejäänuid peab sundima tööd tegema. Siis on kord.“ Ta unistas karistusekspeditsioonidest ja silitas hellalt uut revolvrit. Robert Neville tundis üht tunnet: hirmu. Ta isal oli fajansi vabrik Limoges. Robert Neville õppis

õigusteaduse fakulteedis. Isa saatis talle kolmtuhat kuus. Isa kirjutas: „Asjad lähevad halvasti. Oleks tarvis omahinda alandada, kuid need rumalad ühisused...“ Robert Neville rääkis ökitades: „Kui neid ei hävitata, hävitavad nemad meid...“ Ta veenas selles väikekaupmehe poega Gaston Picardit. Gaston Picard ei elanud ei kadeduse, ei viha, isegi mitte hirmuga, ta elas rumalusega. Ta jäi uskuma, et kommunistid tahavad teda hävitada. Ta kirjutas end võitlusrühma. Kui Victor Cornet ütles: „Täna — Bellaville'is“, muheles ta rõõmsalt. Tal oli ka revolver ja ta tahtis juba ammu proovida, kuidas see värk la-seb.

Louise Leblan ei heitnud ikka veel mägama, kuigi kell lõi lähemas kirikutornis kaksteist, pool üks, üks. Ta istus ja kudus. Silmad vajusid kinni, kuid mõtted Pierre'ist segunesid raskesse unne. Ta nägi verd, soldateid, vangikoda, tapalava. Ta sosistas enda ette: „Kui ta vaid ei tapaks kedagi!..“ Kummutil seisis vaasikesed ja portselanist kassikesed. Seinal rippus gravüür: kindral Calieny päästab Pariisi. Valjult tiksus äratuskell. Viimaks uinus Louise istudes. Ta nägi unes, et Pierre, koolist tulles kaotas penaaali ja et penaaali viis ära mingi suur kisaja lind. See oli väsinud viiekümneaastase naise rumal uni. Teda äratas müra. Veel poolunes mõtles ta: tähendab ta ikkagi leidis penaaali ülesse... Siis ta tõusis ja avas ukse. Punapea Lebac ja Felix tõid Pierre'i sisse. Pierre'i pea rippus allä, aga suust tilkus verd.

Louise Leblan ütles: „Siia!“ Pierre'i keha pandi tagumisse tuppa laia voodisse. Siin magas harilikult Louise. Pierre magas eestoa tema jaoks liig lühikesel diivanil. Louise ütles: „Jätke mind temaga“ ja sulges ukse.

Esimesse tuppa jäid Pierre'i seltsimehed: punapea Lebac, Felix, Jacques Kasset, Paul. Nad istusid sõnatult diivanil. Nende kõrvus värisesid veel revolvrите ragin, hüüded, viite. Nad armastasid Pierre'i ja tihe, lämmatav kurbus haaras neid. Kurbusega segunes hirm: mis võib olla kohutavam ema kurbusest! Nad teadsid, et lesk Leblanil on raske iseloom. Nad teadsid ka, et ta ei armasta komnoori. Praegu avaneb uks, ta väljub, sirutab käe nende poole, ütleb: „Mõrtsukad!“

— Võib olla, ehk läheme ära? — sosistab Paul Lebac'ile, kuid Lebac vastas: „Teda ei tohi üksi jätta. Peab matuseid korraldama.“ Nad hakkasid sosinal matustest rääkima. Nad teadsid, et lesk Leblan nõuab õpetajat. Ta vististi ei luba, et kom-

Valentina Maksunova, parim NSV Liidu suusataja kes 10 kilomeetrilise kauguse 51 min. 44 sek. ära jooksis.

noored oma pärja toovad... Akna pragudest puhus tuul. Toas oli külm ja kõle. Neli komnoort istusid päid madalale langetades. Nad istusid nii hommikuni. Hommikul avanes uks ja Louise Leblan astus esimesse tuppa. Tuhmi pilguga vaatas ta oma poja seltsimehi. Näis, ta ei tunne neid ära. Ta ütles neile ainult üht: „Ütelge, kus kirjutatakse teie parteisse?“

Neli päeva hiljem korraldasid komnoored protestimiitingu fashistlikkude mõrtsukate vastu. Saal oli tungil. Lebac rääkis sellest, et Pierre hukkus tööliste huvide eest. Siis rääkis elukutseline kõneleja „fashistide klassilisest põhiolust ja kasvavatest vastuoludest kapitalistlikus ilmas.“ Siis... Siis ilmus kõnetoolile vana naine, üleni mustas, pisaraist tursunud silmega. Saal jäi vaikselt. Inimesed istusid vapustatult ja segaselt, nagu istusid öösel neli komnoort lesknaise Leblani korteris. Nad ei teadnud, mida võib ütelda ema, kes kaotas oma poja. See oli see vaikus, mis räägib. Peale vaikust hakkas rääkima Louise Leblan.

Ma tean, et Moskva komnoored, kellele ma jutustan seda lugu, loevad Balzac'i, kuid

mitte Rassini. Rassini ei loe ka Pariist komnoored. Rassiniga vaid piinatakse prantsuse koolipoisse. Ja siiski, mitte tundes Rassini, on raske mõista, kuidas rääkis Louise Leblan sel unustamatul õhtul, kuigi ta oma elus kunagi polnud lugenud seda vana kirjanikku.

Louise Leblan ütles: „Kaheksateist aastat olin ma oma pojaga. Kuid ma olin temaga vaid ühe öö. Ainult selle ühe ööga ma mõistsin teda ja see oli siis, kui ta surnuna lamas mu voodis. Ta jutustas mulle, milleks ta elas ja mille eest suri. Teile ütlen ma üht: nad ei tule siia! Töötage seda mulle, Pierre Leblani emale, kes oli kaheksateist aastane ja kelle nad tapsid.“

Kõik tõusid: see oli töötus. Esimeses reas seisis, rusikat tõstes, Pierre'i sõbranna Jeanina.

Sellest päevast peale muutus lesknaine Leblani elu. Ta käis koosolekutel, ta kõnles, ta soovitas oma naabritele parteisse astuda. Emaarmastuse kandis ta üle komnoortele. Ta õmbles neile nõõbid ette, tasa torkas ta neile taskusse leivatüki moosiga ja ta küsis neilt murelikult: „Noh, kuidas, oli eila palju rahvast koosolekul?..“

Kui möödus kuu Pierre'i surmapäevast, ta võttis kimbu punaseid nelke ja tüki kriiti. Ta läks Menilmontani uulitsale, kus tapeti Pierre. Ta leidis selle koha, kus kukkus Pierre, tabatud Jean Maelveau või Gaston Pikardi kuulist. Ta joonistas kriidiga asfaldile suure ringi ja kirjutas: „Siin tapeti fashistide poolt tööline Pierre Leblan, 18 aastat vana.“ Asfaldile ta pani punased nelgid.

Möödakäijad seisatasid. Varsti kogus määratu hulk ärritatud ja vihaseid inimesi punaste nelkidega ringi ümber. Töölised rääkisid sellest, et nad fashiste siia ei lase. Tuli veoauto politseinikkudega. Politsei brigadiir ütles uulitsapühkijale: „Kõristage lilled ja kustutage kiri!“ Uulitsapühkija tõstis käe luuaga ja ütles: „Mõtled sa, et see polegi töölise käsi?..“

Mõni kuu hiljem kuuldusid põhja Prantsusmaal paugud. Fashistid tungisid tööliste alevisse. Kaevandustöölised rääkisid: „Siia me neid ei lase!“ Fashistidel olid revolvrud ja söekaevur Ducet, kes oli üle viiekümne, kes kolmkümmend kaks aastat järjest igal hommikul laskus maa alla, hankides inimestele valgust ja soojust, kukkus surmavalt haavatult. Järele jäid 48 aastane lesk ja neli last.

Kui Louise Leblan luges ajalehest Ducet surmast, ta mähkis kiiresti salvrätisse hõbelusikad ja kahvlid. Ta jooksis pandimajja: vaja oli raudteesõidu pilet osta. Ta tuli lesknaine Ducet väikesesse majakesse. Lesknaine Ducet nuttis, aga ta ümber sõelusi kohmakalt söekaevurid. Louise Leblan saatis kõik ära: „Jätke meid kahekesi. Kaks naist võivad koos nutta.“ Kes teab millest nad rääkisid?

Teisel päeval tõi Louise Leblan lesknaine Ducet söekaevurite juurde ja ütles: „Siin on teile uus seltsimees. Nüüd on meid kaks: ema ja naine. Meie neid siia ei lase!“

Kui söekaevur Ducet'd maeti, läksid ees kaks naist. Söekaevurid kogunesid kõigist naaberküladest. Nende näod ja käed olid kaetud siniste soonekestega: süsi tasub inimestele kätte, ta poeb naha alla. Oli hele päike ja inimesed pilutasid silmi. Naised seisis uulitsa äärel. Nähes kirstu nad tõstsid rusikad ülesse. Nad tõstid ülesse lapsi, ja väikesed lapsed — Prantsusmaa lootus, maailma lootus — surusid rusikasse oma veel õrnad, nõrgad käed. Kirst kanti hauda. Kaks mitte noort naist, kes kurbuses leidsid oma teise, tõelise nooruse, läksid võitlusele, elule, õnnele. Nad läksid ühes noorukese Jeaninaga, kümnete tuhandete komnoortega, Põhja-söekaevuritega ja viinavalmistajatega Lounast, seltsimeestega Essenist, Turinist, Barcelonast, kogu Nõukogude maaga — maailma tulevikule.

Ma jutustasin selle loo, nagu oskasin. Ma oleksin võinud jutustada teistest inimestest. Klausist või Margarete Valterist, keda tapsid saksa fashistid; tähelpanuväärsest Kreeka luuletajast Costa Varnalisest, „Vestlused Sokratesega“ autorist, keda ma jõudsin armastama hakata, kui luuletajat ja kui sõpra, ja keda nüüd fashistid saatsid kohutavale saarele, kus pole inimesi ega vett; Heresi moonakast Huan Himenesest, keda fashistid uputasid kaevu... Meil on palju kangelasi, palju muret, palju uhkust. Ma jutustasin Louise Leblanist, sellepärast et saatus lubas mind näha seda tuba, kus surnud poisike jutustas oma vanale emale, milles seisab elu tõde.

Ma tahaksin, et meie kinoreshissöörid teeksid filmi Louise Leblani elust. Mulle näib, et selle ema lugu tungib meie kom-

noorte südamesse: see on lugu võitlusest, mehisusest, igavesest noorusest.

Ma kirjutasin selle üles detsembri päeval. Ei taha uskuda, et praegu on detsember: päike, aga tunni pärast — soe

vihm. Mu toa aken on praokile ja ma kuulen, kuis uulitsal vana naine, — ta vist sarnaneb näost Louise Leblanile, räägib: „Jah, nagu oleks juba kevad...“

Paris.

8. märts Eesti türmis

— Tõuske ometi, seltsilised, kes siis täna, tähtsal päeval, nii kaua magab! Või olete ära unustanud, et täna 8 märts on! — hüüdis Leeni elavalt. — Vaadake misugune ilus ilm on!

Ja tõesti, tundus isegi siia müüride vahele tärkavat kevadet, mis peitus aknakasti pragudest sissetungivates päikese heledates kiirtes. Nad nagu tahtsid täna ergutada rõõmule neid kahvatute palgedega inimesi, kes siia kitsasse kongi olid surutud, inimesi, kes sunnitud olid elama olukorras, kus öösel, kui keegi tahtis magades teisele küljele pöörata, siis pidi seda ka tema naaber tegema, muidu ei oleks jatkunud ruumi. Õige tihti oli niisugune tunne, et käed ja põlved kas pane või oma juurest ära, neile kuidagi paika ei leidnud. Ja siis tuli tihti inimese kehaliikmete kokkuseade üle nurinat tõsta. Paistis, nagu oleks neid liig palju. Rahulolematuse tekitas ka harjumus ettepoole lookas magada. Kui kõik ühel küljel magasid, siis polnud viga, mahtusime ära. Kuid õhukene hall vildi ribake, mis meil põrandal all madratsiks oli, aitas kaasa keha kivistumisele, mis sundis tihti külge pöörama. Algul oli see külje pööramine õige individuaalne ja sünnitas segadusi, kuid ajajooksul tulid kogemused ja meie talitasime seda toimingut juba kollektiivselt ja ühel meelel.

Leeni rõõmus äratusehõige ergutas kui elektrivool. Järsku hoovas nagu midagi uut, jõurikast kõikidest läbi — võitluse tung ja uue elu lootused.

Manni ja Ninni sosistavad midagi elavalt kongi nurgas. Manni teeb ettepaneku — organiseerida täna kõnega naistepäeva pühitsemist. Ninni vaimustunult nõustub. Ta teab, et see õnnestub, sest Manni oskab hästi kõnelda, ta on Nõukogude Liidus käinud ja teab, kuidas seal elavad töötavad naishulgad, kuidas nad Suure Oktoobrirevolutsiooni võitusid kangelaskult kaitsevad ning kuidas nad õnnelikuna sotsialismi ehitavad.

On tarvis ainult ettevaatust. Kõik istuvad maha nagu juttu vesteldes. Manni istub keskele. Algab pidulik koosolek — seda tõendavad koosolejate säravad silmad.

Manni kõneleb vabalt, elavalt naistepäeva ajaloost, tema tähtsusest, räägib elust Nõukogude Liidus, kus naisseltsilised vabad on, kus töö on au ja uhkuse asjaks saanud, järkjärgult ikka paisuvama tundega. Kuigi Manni ettevaatuse pärast õige tasase häälega kõneleb, on siin kõigile iga sõna selgelt kuulda, nagu raiuks ta neid igaühele südamesse.

Tunnimees saab rahutuks, tõstab aina ukseklappi, et selgusele jõuda, miks tänast juttu nii suure põnevusega kuulatakse.

Manni kõne ajal ei ole vange, ei ole enam vanglat. Kõik tunnevad end täis võitluse energiat, Manni lõpetab... Kõik on ootel nagu peaks veel midagi tulema. Manni kõnest on eriti liigutatud üks mõisamoonaka tütar Marie V. Ta võtab sõna. Algab oma kõnet tasa, kuid jõurikkalt.

— Seltsilised, see elu siin, on kole, kuid vähem kole ei ole ka elu väljaspool neid' müüre, niikaua kui püsib Eestis kapitalistlik kord. On tarvis teid leida, et ka siit aidata kaasa võitlusele kapitalistliku korra kukutamiseks.

Ta kannab kuulajatele, kelledel temaga ühine saatus on, elavate värvidegu ette kui rõõmuna on elu olnud. Töö ja orjamine päeva tõusust päeva loodeni, vilets toit ning toores ümberkäimine. Ka lapsepõli oli kurb. Ei olnud siin süütut rõõmu ega soojust. Vanemad, raskest tööst ning alatisest puudusest tagaaetud, tihti valasid enese tahtmata laste peale oma viha välja. Hoopis teistsugune oli perekonna õnn mõisa peres. Seal olid soojad, valged ilusad toad, lapsed ilusates riietes, tihti kostis aias rõõmus mureta laste naer, kui väikene samavanune Maria sealt raske, temale ülejõu käiva kartulikorviga möödus. Juba siis tärkas väikeses tüdrukukeses viha kurnajate vastu ja tekkis alateadlik

tunne selle ilma ülekohtuse korra vastu. Selle arusaamise edaspidine teadlik tõus on teda siia vanglassegi toonud.

Kõik on vajunud mõttes oma minevikku... Rõõmu seal kellegil polnud... Kuid täna hoovab neis tung rõõmsa, helge elu järele, kus oleks töö vaba, kus oleks töö au asi, nagu Nõukogude Liidus, mida nii elavalt kujutas Manni oma kõnes. Tahaks tunda päikese soojust, kevadlillede lõhna, kuulda õõbiku laulu ning kevadtuulte paisuvat, uut elu tõotavat mühinat.

Tahaks laulda. Nagu iseenesest hakkavad kostuma Internatsionaali helid — tasa, kuid võimukait. Tõuseb ärevalt ukse-

klapp. Tunnimees on taibanud, mis sees sünnib. Kostub toores sõim. Ähvardus kõiki kartsa saata. Lubadus ülemusele kaebada, et kongis mäss on. Et selle päeva üleelamisi mitte sõimuga rüvetada, katkestatakse laul, kuid kõigis hoovavad vaiki-deski edasi Internatsionaali võidurikkad helid, mis purustavad kord jäädavalt kur-najatekorra ülekohtu Eestis ja kogu maa-ilmas.

Täna nagu tungiks läbi trellide rohkem kui kunagi ennem päikese kiiri siia kitsasse kongi.

See helge päev vanglas ei unune.

Tiiu Hüemägi.

Kapitalistlikkudelt maadelt

1. Piinamised, vägistamised, tapmised

Prahas ilmuv faschismivastane ajaleht „Gegen Angriff“ kirjutab, et möödunud kolme aasta vältel on faschistlikul Saksa-maal olnud 5 572 poliitilist kohtuprotsessi, kus 21 tuhande inimese kohta mitmesugu-seid kohtuotsusi on tehtud.

Üle 10 protsendi neist, kelle kohta teh-tud kohtuotsused, on naisterahvad. Paljud neist on mõistetud türmi kuni 15 aastani.

Moringeni koonduslaagris, kus vaevle-vad faschistide poolt tapetud kommunist Klaus ja surnukspiinatud Steinfurti lesed, on veel palju teisi naisterahvaid, kes kui-dagiviisi avaldanud enda rahulolematust faschismi verise korruga või keda on siia topitud pantvangidena oma meeste eest, sest kui faschistidel ei lähe korda meest vangistada, siis vangistavad nad naise ja lapsed ning viivad koonduslaagritesse. Neid piinamisi, mida vangide kallal toime pannakse, on võimata kirjeldada. Välja pressides andmeid, mida vaja, faschistli-kud timukad vägistavad, peksavad, kägis-tavad ja põletavad neid tulise rauaga, sütega. Nii toodi möödunud aasta mai-kuus Grafenbergi hullumaija Esseni nais-tööline Laasch, kes piinamiste tagajärjel salapolitseis nõdrameelseks jäi. Samuti jäid nõdrameelseteks naistöölised Hass-berg, Piper, Ossovskaja j. t.

Kümned naisterahvad — faschismivas-tased tegelased on türmides ning koon-duslaagrites elajalikult surnuks piinatud. Faschistide metsikus ulatab ka kodupere-naisteni ning veel enam türmides olevate faschismivastaste meeste naisteni. Neilt võetakse needki pennid, mida antakse abi-rahana töötatöölistele, nad aetakse korte-ritest uulitsale ja töö saamiseks nõutakse neilt ametlikku tunnistust mehest lahku-minemise kohta.

„Saksa naisterahva elu, kes milgi mää-ral on seotud faschismivastase liikumisega Saksamaal, on täis niisugust piina, mida raske on ette kujutada“ — kirjutab aja-leht.

2. Sõda Abessiinias

Juba üle viie kuu vältab sõjategevus Abessiinias. Itaalia faschism külvab tan-kide, kihvtipommide ja kahuritega surma Abessiinia rahva seas. See on faschistlik „kultuur“. Kuid vaatamata Itaalia sõjavä-gede mitukorda paremale varustusele, ei suuda need teostada sõja alguses avaldatud Itaalia faschistide juhtide kelkivaid seletusi, et see sõda on „mõnenädaliseks lõbureisuks Abessiiniasse“ jne. Abessiinia rahvas võitleb kangelaslikult faschist-likkude orjastajate vastu.

Hool ja armastus

Uued inimesed — stahanovlased kerivad esile igal tööalal linnas ja maal, riigikaitsele ning kolhoosi karjatallis. Meie „Edasi“ kolhoos Volossovo raioonis on üks väikene osakene suurest sotsialistlikust põllumajandusest ja siin võrsuvad samuti oma tähtsad inimesed — stahanovlased.

Kolhoosi karjaferm on üks tähtsam kolhoosi majanduseharu Seltsiline Mõttus juhatab seda juba kaks aastat ja pea kõik töölised karjabrigaadis on naiskolhoosnikud. Paljud neist on orjanud kulakuid, viirenenud kunagi „oma“ maalapil, mis andis enam ohakaid kui kultuuritaimi, sest puudus jõud maa tavaliseks harimiseks. Matilde Riipus, Helene Kruusenbergh, Marie Partei ja teised — kõik nad teavad seda väga hästi.

Pärematest paremateks kolhoosi karjafermi töölisteks loetakse meil *Miina Leitinit*. Seda täie õigusega. Oma üle 60-l eluaastal on ta paljugi näinud, rohkeid kogemusi omanud, nimelt karjatalli töös. Kolmteistkümmend aastat töötas ta järjest Kikerino sovhoosi karjafermis ja sealt tuligi meie kolhoosi karjandust tõstma.

— Leitini armastab loomi sama nagu lapsi, — räägivad temast kolhoosnikud.

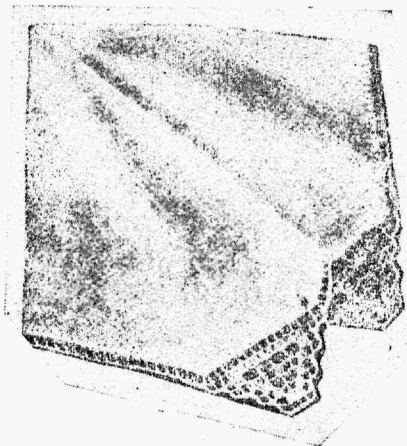
Varakult igal hommikul on Miina oma vasikate ja lehmade juures. Käib iga üksiku juures, kohendab, puhastab, vestab nendega tasast juttu, mida ta hoolealused väga hästi mõistavad. Öhtul, ja kui vaja, siis öösel vaatab Miina loomad ükshaaval üle ja kui kõik hästi on, siis alles rahuneb Miina ja läheb oma isiklikke asju õien-dama. Puhtad, rõõmsad on Miina hoolealused.

Kord ei veetud vasikalauda juurde heinu. Miina mure vasikate eest ongi see, mida teised vastutuseks nimetavad ja mida heinavedajal polnud. Ta kandis ise läbi hangede süles kaugelt heinaküünist vasikatele tarvilise hulga heinu, sest polnud aega minna otsima vedajat.

Kui pärast muretud ja ükskõiksed inimesed, keda meil veel leidub, Leitinit omavoliliselt heinavõtmises, isegi varguses süüdistama hakkasid, siis ütles Miina:

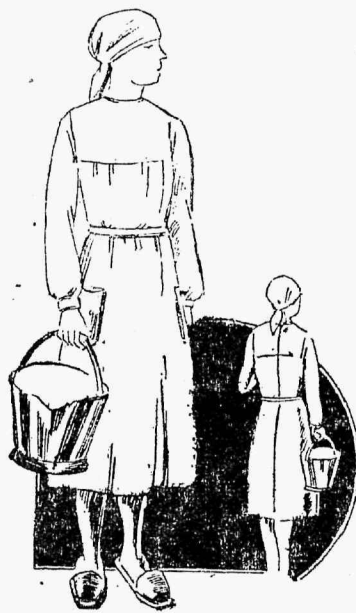
— Tehke mis tahate, aga mina kolhoosi vasikaid nälgia ei jäta! Ennem olen ise söömata.

Kirjasaatja H. O.

Taskurätt

Peenest riidest taskurätt heegelpitsi nurgaga. Heegelniiidiks võib olla ühekoradne muline lõng, et pits tuleks hästi õrn.

Lüpsipõll

Lüpsipõll tehakse tihedamast pesuriidest selja taga kinnikäivana.

Vastutav toimetaja: S. Allermann

Väljaanne nr. E-19. Ladumisele antud 25/II 1936. Trükkimiseks alla kirjutatud 15/III 1936. Paber 72x110¹/₁₆. Autoripoonaid 2. 1 trükipoog. Ühes trükip. 80 600 trükki. Üldse 80 600 trükitahte. Lengorlit nr. 7207. Tiraash 1800 eksempl. Töö nr. 344. „KÜLVAJA“ trükikoda, Leningrad, 31, Dersbinski uulits, nr 49.

Tehniline toimetaja: S. Lentschitzky

„НАЙСТЕЛИНЕ Я НАЙКОЛХОЗНИК“ № 3 (82)

(„РАБОТНИЦА И КОЛХОЗНИЦА“)

Ежемесячный журнал на эстонском языке

Издательское Товарищество Иностраных Рабочих в СССР. Ленинград, 141, Апраксин пер. № 2
Välismaatöölaliste kirjastusühisus NSV Liidus, Leningrad, 141, Apraksini põikul. № 2

EESTI Hind 30 kop.
RAHVUSRAAMATUKOGU

Ц. 1936.
Акт № 8
Вкладыш